

Grote betoging in Praag tegen premier Babis

Gisteren demonstreerden tienduizenden betogers in Praag tegen de Tsjechische premier Andrej Babis nadat vrijdag uitlekte dat de Europese Commissie vindt dat Tsjechië €17,46 mln aan onterecht ontvangen subsidies voor Babis' consortium Agrofert moet terugbetalen. Om aan te geven dat Babis wat hen betreft op kan krasen, rammelden zij net als bij de Fluwelen Revolutie in 1989 met sleutelbossen, ten teken dat de machthebbers naar huis moeten.

Tsjechen rammelen met hun sleutelbos: premier Babis moet weg

Han Dirk Hekking
Praag

Demonstranten roepen de Tsjechische premier Andrej Babis op om op te stappen. Hij staat voor de betogers symbool voor de corruptie in het land. Op het Wenceslausplein is de geest van de Fluwelen Revolutie niet ver weg.

‘Wegwezen Satan’ — ‘Treed af’ — ‘We willen niet in Babistan leven’: de mensenmassa op het bomvolle Wenceslausplein in Praag demonstreert met ludieke teksten tegen Andrej Babis, de huidige premier van Tsjechië. Maar het verleden is springlevend. Als teken dat Babis wat hen betreft opkrast, rammelen de tienduizenden betogers net als bij de Fluwelen Revolutie in 1989 met hun sleutelbossen, ten teken dat de machthebbers naar huis moeten.

Er speelt een blinde accordeonist, in een onorthodox samenspel met een man met een elektrische gitaar, het lied *De waarheid wint altijd*, ook al verbonden aan de Fluwelen Revolutie. En de organisatie laat ook een lied uit de jaren dertig horen van de theatermakers Jiri Voskovec en Jan Werich — over een dictator.

Nu is de zakenman-politicus Babis geen dictator, maar voor de betogers staat de rijke ondernemer symbool voor de corruptie in Tsjechië. Vrijdag lekte via de Tsjechische media uit dat de Europese Commissie vindt dat Tsjechië onterecht ontvangen subsidies voor Babis' consortium Agrofert moet terugbetalen. Het gaat om €17,46 mln.

Agrofert, dat uit zo'n 250 bedrijven bestaat, heeft een grote landbouw tak, maar ook chemiebedrijven en een mediadivisie. Volgens Brussel heeft Babis een belangenconflict. Hij praat mee over landbouwsubsidies die zijn bedrijf ontvangt.

Babis was al verwickeld in een ander schandaal. Dat ging over het onterecht opstrijken van €2 mln aan EU-steun voor de bouw van een luxeresort in de buurt van Praag: het Ooievaarsnest. Omdat humor en demonstreren soms best samengaan, dragen betogers op het Wenceslausplein een nep-ooievaar mee.

In 'Ooievaarsgate' moet justitie nog besluiten of ze tot vervolging van de premier overgaat. Een saillant detail is dat de in mei door Babis benoemde minister van justitie, Marie Benesova, eerder tegen het opheffen van de onschendbaarheid van de premier stemde.

Ook Benesova moet het ontgelden bij

de demonstratie in Praag. Het protest is tot nu toe de grootste in de serie wekelijkse betogingen die de burgerorganisatie 'Miljoen Momenten voor Democratie' (MMD) sinds eind april opzette. 'Er zijn hier nu 120.000 mensen!', juicht Mikulas Minar van MMD tegen de menigte.

De sfeer op het plein is vrolijk, maar ook waardig. Dit zijn geen beroepsdemonstranten, maar mensen die na hun werk met in een elkaar geflanst spandoek naar het 'Malieveld van Tsjechië' komen. Ze luisteren naar toespraken van anti-Babisactivisten, waaronder David Ondracka van Transparency International. Hij noemde het schandaal rond de Europese subsidies maandag de 'nagel aan de doodskist' van Babis.

Op het Wenceslausplein wijst de eveneens demonstrerende Pavel Fischer, pre-

Massaal protest in het centrum van Praag tegen de van corruptie verdachte premier Andrej Babis. Volgens de organisatie waren er 120.000 mensen. FOTO: GETTY

Op lange termijn is de positie van de zakenman en politicus Andrej Babis aangetast

sidentskandidaat in 2018 en nu onafhankelijk senator, op een eerder schandaal rond misbruik van gelden uit het regionale ontwikkelingsplan ROP Noordwest. 'Daar ging het om 20 mrd kroon (€776 mln). Zegge en schrijven één man is daarvoor veroordeeld.'

In deze kwestie was Babis' partij ANO niet betrokken. 'Maar corruptie rond subsidies en zwakke controle en audits zijn systemisch hier', zegt Fischer. 'We veronderstellen dat premier Babis zichzelf controleert, terwijl hij ook zijn bedrijf runt. Dat is een enorm probleem, dat we moeten aanpakken. Maar het speelt dus niet alleen bij Babis' partij, maar ook bij andere politieke partijen.'

Sommigen nemen het voor Babis op. 'Hij heeft volgens de Tsjechische wet het maximale gedaan om zijn bedrijven elders onder te brengen', zegt Jan Machacek, voorzitter van het aan de regeringspartij ANO gelieerde Instituut voor Politiek en Maatschappij. 'Hij heeft niets gestolen: die subsidies zijn verkregen conform de regels in de EU.'

De oppositie heeft Babis opgeroepen tot een vertrouwensstemming in het parlement. Maar of dat gebeurt is sterk de vraag, en Babis' gedoogpartners hebben geen zin hem te laten vallen. Zolang Babis onder verdenking staat, heeft hij er elk belang bij om aan te blijven als premier, zegt onderzoeker Vit Havelka van denktank Europeum in Praag.

Op lange termijn is de positie van de zakenman-politicus wel aangetast, denkt Havelka. 'Er speelt nu zo'n controversie en polarisatie rond hem persoonlijk, dat het lastig zal zijn een nieuwe coalitie te sluiten na de volgende verkiezingen over twee jaar. We kunnen een situatie krijgen waarin Babis die verkiezingen wel wint, maar niemand heeft om mee samen te werken.'

Babis zelf wil niet van wijken weten. De middag vóór het massaprotest zegt hij tegenover het parlement dat hij zich aan de regels hield en dat Tsjechië Brussel niets hoeft terug te betalen. 'Dit is een twijfelachtige audit, en een aanval op de Tsjechische republiek.'

Dat zien de betogers op het Wenceslausplein uiteraard niet zo. 'Genoeg is genoeg', blijven ze scanderen.